సాయంకాలం ఆకాశం రకరకాల రంగుల్తో అలంకరించుకుంటుంది. నెమ్మదిగా కదుల్తున్న మబ్బు ముక్కలు క్షణక్షణానికి ఆకారాలు మార్చుకుని తేలిపోతున్నాయి. వాటి వంక అలాగే చూస్తూ ఆలోచిస్తున్న పార్వతి మనసులోనూ ఎన్నోరకాల రంగుల ఆలోచనలు రూపు చేసుకుంటున్నాయి, విడిపోతున్నాయి.

సుమారు యిరవై యేళ్ల క్రితంనాటి మాట.

అప్పట్లో పార్వతి యూనివర్సిటీలో చదువుతోందేది. క్లాసు నాలుగుగోడల మధ్య చదువుకున్న విజ్ఞానమేకాక, యింకా ఎన్నోచూసి, చదివి, ఆలోచించి మనసుని వికసింప చేసుకుంటున్న మధురక్షణాలవి. చదువుకోవాలి, యింక పైనేం లేదన్నంతవరకు చదువుకుని ఒకరి అధికారానికి తలొగ్గకుండా స్వేచ్ఛగా సంపాదించుకుని జీవితం ఆదర్శవంతం చేసుకోవాలి. మామూలు ప్రతీ ఆడదాని లాగ యెవరికో ముడిపడి, పిల్లల్ని కని, వాళ్ల రోగాలు, ఏడుపులు, వంటల్తో సతమతమవుతూ, మరొకరి కోసం తనని బలి పెట్టుకుని రోజులు నెట్టేయడం అంటే చెప్పలేని భయం, అసహ్యం!..యీ గాడిలో పడి అందర్లాగా యెటో చావు వెతుక్కుంటూ కొట్టుకుపోకుండా, పూర్తిగా తన కోసం తను, తనకి యిష్టం వచ్చిన విధంగా బ్రతకాలని ఆమె అప్పట్లో నిశ్చయించుకుంది.

ఆ నిశ్చయం ఎవరెన్ని విధాల నచ్చచెప్పినా వదలలేదు. తల్లి, తండ్రి, అన్నలు అందరూ ఎన్నోవిధాల హితబోధలుచేశారు. ఆఖరిసారి యింట్లో పెద్దరభసే జరిగింది. ఎన్నో సంబంధాలు చూడకుండానే తిరస్కరించింది. ఆఖరిసారి ఆమెకి తెలియకుండా పెళ్ళిచూపులు ఏర్పాటు చేశారు. యిష్టం లేకపోయినా కూర్చోక తప్పలేదు. అప్పుడే తన నిశ్చయాలని బయట పెట్టింది. యింట్లో అందరూ అనేకవిధాల నచ్చచెప్పబోయారు.

“యింత మంచి సంబంధం తపస్సు చేసినా మళ్లీ దొరకదు. పదిహేను వందలు జీతం. విదేశాలు వెళ్లి వచ్చాడు. వినయం, విధేయత, సంస్కృతి, సంస్కారం ఉన్నవాడు. అందగాడు, ఆస్తిపరుడు. అన్నిటిని మించి నీ వంటే చాల యిష్టపడ్డాడు. నీ వెందుకింత మూర్ఖంగా అతన్ని తిరస్కరిస్తున్నావో మాకు అర్థం అవడం లేదు.” అన్నయ్య కోప్పడ్డాడు. వద్దంటున్న కొద్దీ, దాన్నిలా డిగ్రీల మీద డిగ్రీలు చదివించారు. దాన్ని యిలా నెత్తి నెక్కించుకున్నారు. యింక యిప్పుడది మన మాట వింటుందా!” అమ్మ విసుక్కుంది.

“బాగా ఆలోచించు తల్లీ, చదువుకున్న దానివి. పెళ్లి కాకుండా యెన్నాళ్లుంటావు! నిన్ను కన్నందుకు మా బాధ్యత మేము నెరవేర్చాలి గదా! నీకు పెళ్లి చెయ్యకుండా ఎన్నాళ్ళు చూస్తూ వూరుకుంటాం?’ నాన్న బ్రతిమిలాడారు.

“పెళ్లి చేసుకోకుండా, ఎమ్మెస్సీ, డియస్సీ అయి, విదేశాలు వెళ్లి తిరిగొచ్చి యింకా పరిశోధించి, కనిపెట్టి, పేరు పొంది నోబుల్ ప్రైజు కొట్టేసి.. యింక ఆతర్వాత ఏం చేస్తావు?” చిన్నన్నయ్య వేళాకోళం.

యిన్ని హితోపదేశాలు, మందలింపులు, వెక్కిరింపులు, అనునయాలు, కోపాలు, ఆగ్రహాలని ఎదుర్కోవలసి వచ్చిందో ఆనాడు పైకి చదవాలన్న తన కోరిక నెరవేర్చుకోడానికి! మొత్తానికి ఎలాగైతేనేం, అన్ని అవరోధాలని దాటి తన ఆదర్శం చేరుకోగలిగింది. తన ఆశయం నెరవేర్చుకోగలిగింది.

యీ దేశంలో ఒక డాక్టరేట్, విదేశాల్లో ఒక డాక్టరేట్ పొందింది. తిరిగి వచ్చాక మొదట్లోనే పెద్ద జీతంతో మొదలై యూనివర్సిటీలో ప్రొఫెసరుగా పని చేస్తోంది. కాలేజీలో యెంతో పేరు. ఆమె అంత మేధావి ఆమెలాగ అతిసూక్ష్మంగా వివేచించి, వ్యక్తం చెయ్యగలవారు లేరంటారు. యెన్నో పుస్తకాలు చదువుతుంది. ఆమె సబ్జక్టే గాక, యింకా యేవేవో యితర విషయాల మీద! జ్ఞానాన్ని అన్వేషించాలని, ఆర్జించాలని ఆమెకున్న తృష్ణ యిప్పటి

కప్పుడు యేదో అసంతృప్తిని, వెలితిని చూపెట్టూనే ఉంటుంది.

నగరంలో అందమైన చోట ఓ అందమైన బంగళాలో ఆమె మకాం. వంటకి మనిషి, పనులకి నౌకరు, తోటకి మాలి, చిన్నకారు అన్ని సదుపాయా లున్నాయి. కాలక్షేపానికి అన్న కూతురు ప్రమీల వుంది. ఆమె పనిచేసే కాలేజీలోనే చదువుతూంది. చలాకీగా వుంటుంది, మంచి మాటకారి. పార్వతికి మనసు సరిగా లేనపుడు, ప్రమీలతో కాసేపు కబుర్లు చెపితే చాలు, ఆమె ఉల్లాసం యీమెలోనూ అంటు వ్యాధిలాగ వ్యాపిస్తుంది.

ప్రమీలని పార్వతి దగ్గరికి పంపడానికి ఆమె తండ్రి చాల సంశయించాడు. వివాహం ఆడదాని కాళ్లకి సంకెళ్ళు వేస్తుందని, అనవసరమైన వ్యాపకం అనీ, వాదించి పెళ్లి మానేసిన పార్వతి, ప్రమీల మెదడులో ఆ బీజాలే నాటుతుందని ఆయన భయం. కాని ప్రమీల యిష్టం వల్లా, పార్వతి వత్తిడి వల్లా, అంతకు మించి ప్రమీలని వంటరిగా వేరే చోట ఉంచడం యిష్టంలేక అక్కడికే పంపాల్సి వచ్చింది.

పార్వతి అలా సాయంకాలాలు ఆరుబయట, కూర్చుని నీరెండల్లోకి చూస్తూంటే యేమేమిటో ఆలోచనలు వస్తాయి. యీమధ్య కొన్ని కొన్ని సమయాల్లో యేదో అసంతృప్తి పూర్తిగా క్రుంగదీస్తుంది ఆమెని.

ఆ సాయంకాలమూ అంతే! అలా కూర్చుని పైకి చూస్తూంటే, రోజూ అవే పుస్తకాలు, పాఠాలు విద్యార్థులు, పరీక్షలు, అదే కాలేజి, అన్నీ యేమిటో గుర్తుకొచ్చి మనసు కలతపడింది. జీవితంలో స్తబ్దతని, నిశ్చలతని ద్వేషించిన తను కూడ ఆఖరికి ఒక గాడిలోకి ప్రవేశించింది. బ్రతుకు యిలా ముగియవలసిందేనా? నవ్యత నాశించిన ఆమెకి యీ బ్రతుకు విసుగు కలిగించింది. ఆమె ఆలోచనలు పరిపరి విధాల పోతున్నాయి.

గేటు తీసుకుని ప్రమీల లోపలికి వచ్చింది. ప్రక్కన లాన్లో పార్వతి వంక చూడకుండానే యేదో ఆలోచనలో పడి హడావిడిగా లోపలికి వెళ్లింది. పుస్తకాలు టేబిల్ పైకి గిరవాటేసి బట్టలయినా మార్చకుండా, పుస్తకాల మధ్యనించి ఓ ఉత్తరం తీసి ఒదేపనిగా చదివింది చాలసేపు. చివరికి చీకటి గదిలో అలా ఉత్తరం పట్టుకుని ఆలోచించుకుంటూ కూర్చుంది.

"చీకట్లో కూర్చున్నావేం ప్రమీ, లైటు వేసుకోక పోయావా?" పార్వతి గదిలోకి వచ్చి లైటు వేసింది.

ప్రమీల ఉలిక్కిపడి లేచి, గాభరాగా ఉత్తరం దాచి, మౌనంగా టవలు తీసుకుని బయటికి వెళ్లి పోయింది.

పెనుగాలిలా ఉరుకులు వేసే ప్రమీల అలా నెమ్మది, నిబ్బరంతో హుందాగా నడిచి వెళ్లడం, అంతకు మించి యేదో ఆలోచనలో పడ్డం, పార్వతికి ఆశ్చర్యంగా వుంది. ప్రమీలకి దేవుడు హృదయమే గాని మెదడు యివ్వ లేదనుకునేది చాలసార్లు. అలాంటిది యీ రోజు ప్రమీలలో మార్పుకి కారణం ఏమిటో!

ఆ తర్వాత ఆ మార్పుకి కారణాలు అన్వేషించడమే ఆమె కొక ముఖ్యమైన పనయింది. ప్రమీల క్రమంగా చాల మారింది. యెప్పుడూ పదిమందిని చుట్టూ చేరేసి నవ్వుల్తో, కేరింతల్తో ఉప్పెనలా చెలరేగే ప్రమీల క్రమేపి స్నేహితులని వదిలిపెట్టింది.

నీ రెండలు

యెప్పుడూ ఒక్కతే కూర్చుంటుంది. అప్పుడప్పుడు ఏదో వ్రాస్తుంటుంది. లేకపోతే అలా యెక్కడికో ఏ అర్థము చెప్పని చూపులు చూస్తూంటుంది.

ఓ సాయంకాలం తొందరగా యింటికి వచ్చి కూర్చున్నారిద్దరూ. సినిమాకి వెడదామని ప్రతి పాదించింది ప్రమీల. ఏమంటుందో చూడాలని తను యిష్టం లేనట్టుది పార్వతి కావాలంటే ప్రమీలని ఒక్కతెనే వెళ్లమంది. మామూలుగా అయితే, పార్వతి కదిలిందాకా వేధించుకు తినేది ప్రమీల. కాని ఆరోజు "సరే, అయితే!" అని యింకేం అనకుండా వెళ్లిపోయింది. అది పార్వతి కొక కనువిప్పు.

మరో సాయంకాలం భోజనాల వేళ, కంచం ముందు కలుపుతూ అలా మూగగా ఆలోచిస్తూ తనలో తను నవ్వుకుంటున్న ప్రమీలని చూస్తూంటే పార్వతికి నవ్వు, కోపం, చిరాకు, అదేమిటో తెలుసుకోవాలన్న ఉత్సుకత యిలాంటి వెన్నో చాల వచ్చాయి.

"యెందుకే అలా నీలోనువ్వే నవ్వుకుంటున్నావు?"

"యేం లేదత్తయ్యా!"

"యేమీ లేకుండా నవ్వుకోడానికి నీకేం పిచ్చా ఏమిటి?"

"కాదు, యేదో గుర్తు వచ్చింది!"

"ఆ యేమిటో, యేదో నాతో చెప్పకూడదూ?"

"అబ్బ! అన్నీ ప్రశ్నలే! నీకన్నీ కావాలి! యేం లేదంటే యేం చెప్పను?" విసుగు, గారం, మిళాయించి మాట వచ్చింది ప్రమీల.

అప్పట్నుంచి పార్వతి ప్రమీల మీద యించుమించు గూఢచర్యం సాగించింది. ఆమె మాటల్లో మౌనంలో లేని అర్థాలు యెన్నో వెతకసాగింది. ఆమె కళ్లలోకి పరిశీలనగా చూసేది. ఉత్సుకత, ఉత్కంఠ ఎక్కువవే కాకుండా యేదో భయం కూడ ఆమెలో ప్రవేశించింది.

ఆ రోజు కాలేజీలో వక్తృత్వపు పోటీలు! పార్వతి కోరిన సందర్భంగా జరిగే వారం రోజుల్లోనూ ఆ రోజు కట్టకడపటిది. అతిముఖ్యమైనది. అన్ని కాలేజీల నించి విద్యార్థులు పాల్గొంటారు.

పార్వతి కన్నా ముందుగానే అక్కడికి వచ్చి ముందు కుర్చీల్లో కూర్చుంది ప్రమీల. పోటీనన్న పేరేగాని యించుమించు తుదినిర్ణయం అందరికీ ముందుగా తెలిసినదే. కృష్ణమూర్తి అన్ని కాలేజీల్లోనూ అంతకుముందు ఉత్తమ వక్త అనిపించుకున్నాడు. అతను ఫైనల్ ఎం. ఏ. చదువుగ, సన్నగా బాగుంటాడు. చక్కని శ్రోతల విరాంపపించే కంఠం. అంత కంటె అతను యే విషయం పైనైనా మాట్లాడే ముందు యెంతో చదివి, తెలుసుకునిగాని రాడు. అందుచేత అతను చెప్పే చాల విషయాలు మిగతా వాళ్ల కందకుండా పోయేవి.

ఆ యేడు విజేత కృష్ణమూర్తి!

చాల రోజులనించి చదని వెల్లువలాంటి ఉత్సాహం, ఉల్లాసం ప్రమీల ఆరోజు కృష్ణమూర్తిని అభినందిస్తున్నప్పుడు చూసింది పార్వతి దూరాన్నించి. వాళ్లిద్దరూ ఒకర్నొకరు చూసి నవ్వుకుంటూ మాట్లాడుకుంటూ నడవడం చూశాక పార్వతికి చాలవరకు అర్థమయింది. వాళ్లిద్దరూ అలా కాంటీన్లోకి మాయమైనాక, పార్వతి యింటికి చేరుకుంది వంటరిగా.

ఆ తర్వాత వారంరోజులలో కృష్ణమూర్తి గురించిన వివరాలు అన్నీ సేకరించింది పార్వతి. స్వయంగా అతనితో మాట్లాడింది. చివరికి ఓ నిర్ణయానికి వచ్చింది. అన్నగారికి ఉత్తరం రాసింది.

'అన్నయ్యకి,

చాలరోజుల తర్వాత ఉత్తరం వ్రాస్తున్నాను. వ్రాయాల్సిందేం కనపడక యింత కాలం వ్రాయలేదు. ప్రమీల కులాసాగా వుంది. బాగా చదువుతూంది తప్పకుండా క్లాసు రావచ్చు.

అసలు యీ ఉత్తరం రాయడానికి కారణం ప్రమీలకి యింక చదువు అయిపోయినట్లే. లెక్క అది రీసెర్చికి వెళ్తుందని గాని, పంపించాలని నీ ఉద్దేశం అనిగాని అనుకోను. దానికి పై చదువుల మీద మోజు లేదు నాకూ యింక యీ చదువు చాలనిపిస్తూంది. అందుచేత యింక పెళ్లి గురించి ఆలోచించడం మంచిదని నా ఉద్దేశం.

ప్రమీలకి తగిన సంబంధం ఒకటి చూశాను. కృష్ణమూర్తి బాగుంటాడు తెలివైనవాడు, యోగ్యుడు. యింకా చాలాపైకి వెళ్లే లక్షణాలున్నాయి. అన్ని విధాల ప్రమీలకి తగినవాడు. అందుకు నీవేం సందేహించనక్కర లేదు.

అన్నింటికన్నా ముఖ్యం వాళ్లిద్దరూ ఒకర్నొకరు యెంచుకొని యిష్టపడ్డారు. ప్రమీల సుఖం కన్నా మనకు కావల్సిందేముంది? అందుచేత యింక యే అడ్డు చెప్పకుండా యీ వేసవిలోనే యీ పెళ్లి జరిపిస్తావని ఆశిస్తాను. నీవు ఒకసారి చూడాలనుకుంటే యిక్కడికి రా? వాళ్ల పెద్దవారితో కూడ మాట్లాడి నిశ్చయించుకోవచ్చు.

—'పార్వతి'

ఉత్తరం పోస్టుకి పంపాక కిటికీ దగ్గిర నిలబడి బయటికి నీరెండలోకి చూస్తుంది పార్వతి.

యీ యిరవై ఏళ్లలో తన అభిప్రాయాలెలా మారాయో, అలాగే మారుతున్నాయి ఆకాశంరంగులు. అప్పుడంత నిశ్చలమనుకున్న తన మనోభిప్రాయాలు, యీనాడు యిలా ఆమెని కలవర పెడుతున్నాయి. ఆమె జీవితంలో యెంతో నష్టపోయింది. కాని ఆ నిజం ఆమె చాల ఆలస్యంగా గుర్తించింది. తను పోగొట్టుకున్న దానివిలువ ఏమిటో చాలా ఆలస్యంగా తెలిసింది ఆమెకి. అనుకోకుండా ఆమె కళ్లలో నీరు తిరిగింది.

"ఎందుకత్తా! నీకళ్లలో నీళ్లు! ఏమిటయింది?" అప్పుడే వచ్చిన ప్రమీల ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ అడిగింది.

"ఏంలేదు" చప్పున వెనక్కితిరిగి కళ్లు తుడుకొంది పార్వతి.

"కాదు, చెప్పాలి, ఏం అయిందత్తా?" ఆత్రంగా అడిగింది ప్రమీల.

"పో, కొంటెపిల్లా! ఆరోజు నువ్వెందుకు నవ్వుకున్నావో చెప్పావా? యీ రోజు నేనెందుకు యేడుస్తున్నానో చెప్పడానికి!" లేని నవ్వు తెచ్చుకుని హాస్యమాడ బోయింది పార్వతి.

ఆ కన్నీళ్లు ఆమె హృదయంలో గూడుకట్టుకున్న బాధకి ప్రతిరూపాలని, ఆమె ఓటమిని ప్రకటించే సాక్ష్యాలని ప్రమీలకి తెలియదు.